

підприємств реального сектору, зацікавлених в реалізації ініціатив та проектів, спрямованих на розвиток освітньо-наукової діяльності університету, та піднесення її на якісно-новий рівень, що, в свою чергу, з часом забезпечить формування в середовищі університету якісних інтелектуальних та інноваційних ресурсів для забезпечення потреб розвитку підприємств-партнерів.

Ю.В. Ковтуненко

ІННОВАЦІЙНА ІНФРАСТРУКТУРА ЗА УЧАСТЮ ДЕРЖАВИ

Одеський національний політехнічний університет

Черговим етапом розвитку суспільства є побудова постіндустріальних країн. Таке суспільство характеризується домінуванням інтелектуального капіталу над промисловим. Постіндустріальні країни – це країни індустрії знань, переважання інтелектуального сектору економіки, високовиробнича промисловість, високоякісні послуги.

Перебудова країни на постіндустріальний лад не можлива без впровадження інноваційних знань. В свою чергу, впровадження інноваційних знань повним обсягом не можливе без втручання в цей процес держави.

Чимало джерел присвячено висвітленню проблем інноваційної структури України. Були виявлені основні питання обліково-аналітичного забезпечення підприємства в умовах інновацій [3] та формування інноваційної стратегії [4], розглянуті сучасні тенденції фінансування інновацій [6], створення людського капіталу, як рушійної сили наукових досліджень [7], роль технопарків і венчурних фондів [8-9].

На даний момент в Україні діє цільова програма "Створення в Україні інноваційної інфраструктури" на 2009-2013 роки (далі - Програма). Вона затверджена Постановою КМУ від 14 травня 2008 р.

Згідно з Постановою Державному агентству з питань науки, інновацій та інформатизації, Міністерству фінансів та іншим центральним органам виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям необхідно передбачати під час формування проектів державного та місцевих бюджетів на 2009-2013 роки видатки на виконання Програми виходячи з їх можливостей. Міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям необхідно подавати щороку до 10 лютого Державному агентству з питань науки, інновацій та інформатизації дані про хід виконання Програми для інформування до 15 березня Кабінету Міністрів України.

Метою Програми є створення у 2009-2013 роках в Україні інноваційної інфраструктури, здатної забезпечити ефективне використання вітчизняного науково-технічного потенціалу, підвищення рівня інноваційності та конкурентоспроможності національної економіки.

Джерелами фінансування є державний бюджет (103,92 млн. грн.), місцеві бюджети (79,4 млн. грн.) та інші джерела (73,68 млн. грн.).

Розглянемо проблеми інноваційної інфраструктури України та їх шляхи розв'язання.

Не в повному обсязі використовуються освітній та науковий потенціал, насамперед вищих навчальних закладів, у сфері інформаційно-комунікаційних, високих наукових технологій, а також інформаційні ресурси системи науково-технічної та

економічної інформації, зокрема бази даних технологій, науково-технічних досягнень.[1] Слід зазначити, що саме до базової інфраструктури належать суб'єкти, які забезпечують розвиток науково-технологічного та інноваційного потенціалу країни.

На тлі становлення постіндустріальної економіки все більшого значення в якості фактора економічного зростання набуває людський інтелект, творчі здібності людей, з'являється поняття "людський капітал". Активізація інноваційної діяльності неможлива без зміщення відносин між наукою та освітою. Звідси необхідність вдосконалення освіти та мотивації творчих працівників до інновацій, стимулювання інтелектуальної праці.[7]

Програма передбачає створення у вищих навчальних закладах системи інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності. Зокрема, передбачається утворення:

- підрозділів з питань інтелектуальної власності – 25 од.; бізнес-інкубаторів – 25 од.;
- науково-виробничих та інноваційно-інвестиційних комплексів – 10 од.;
- структур, що надають допомогу з підготовки та впровадження інновацій – 10 од.[1]

В Україні не підтримується належним чином діяльність винахідників та науковців, що мають завершені науково-технічні розробки.

Існує таке поняття "технологічні парки". Саме вони є ефективною формою підтримки інноваційної діяльності. Технопарки – це масштабніші інноваційно-технологічні центри, в яких забезпечуються сприятливі умови для науково-технічних інноваційних проектів, що виконуються спільними зусиллями наукових центрів і промисловості.

На сьогодні в Законі "Про спеціальний режим інноваційної діяльності технопарків" нараховується 16 технопарків: "Напівпровідникові технології і матеріали, оптоелектроніка та сенсорна техніка" (м. Київ), "Інститут електрозварювання імені Є.О. Патона" (м. Київ), "Інститут монокристалів" (м. Харків), "Вуглемаш" (м. Донецьк), "Інститут технічної теплофізики" (м. Київ), "Київська політехніка" (м. Київ), "Інтелектуальні інформаційні технології" (м. Київ), "Укрінфотех" (м. Київ), "Агротехнопарк" (м. Київ), "Еко-Україна" (м. Донецьк), "Наукові і навчальні прилади" (м. Суми), "Текстиль" (м. Херсон), "Ресурси Донбасу" (м. Донецьк), "Український мікробіологічний центр синтезу та новітніх технологій" (УМБІЦЕНТ) (м. Одеса), "Яворів" (Львівська область), "Машинобудівні технології" (м. Дніпропетровськ). [2]

На сьогодні працює 8 технопарків. Українські технопарки за минулий період – це:

- виконано проектів – 116;
- створено нових робочих місць – 3551;
- реалізовано інноваційної продукції на 12,3 млрд. грн (у т.ч. 1,7 млрд. грн. – експорт);
- перераховано до бюджету – 0,9 млрд. грн.;
- державна підтримка інноваційних проектів склала 0,48 млрд. грн.. [10]

У Програмі передбаченим є захід щодо визначення великих підприємств, технопарків, наукових парків, за участю яких можуть бути утворені базові центри передачі технологій. Джерелом фінансування є державний бюджет. За рахунок державно, місцевого бюджету та інших коштів повинні бути створені на основі існуючої системи науково-технічної та економічної державної системи інформаційно-консультаційної підтримки інноваційної діяльності (зокрема, регіональних центрів науки – 25 од., демонстраційних центрів – 20 од., науково-дослідницьких центрів розвитку інновацій – 1 од., інститутів науково-технічної та інноваційної експертизи – 1 од.).

В Україні практично відсутні венчурні фонди та центри трансферу технологій. Венчурні фонди відносяться до допоміжної інфраструктури і є суб'єктами, що забезпечують процеси впровадження інновацій на всіх стадіях. Вони стоять на ряду з консультативними, інформаційними, лізинговими компаніями тощо.

Венчурний капітал пов'язаний із здійсненням ризикових проектів. Фірми венчурного капіталу (венчурні фонди), так само як і банки, надають фінансові кошти, необхідні для інновацій. Але такі фірми більш пристосовані до середи інноваційних досліджень, які характеризуються підвищеним ризиком провалу, відсутністю майна для застави, тривалістю очікування дієвих результатів. Венчурні фонди стають співвласниками підприємства, інвестують в нього капітал і отримують за це частку акцій. Отже, кошти вкладаються без матеріального забезпечення і з великим ризиком провалу. Проте при позитивному результаті подій венчурні фонди отримують прибуток, багаторазово окупають свої вкладення.

За оцінкою економістів, у 15 % випадків капітал, вкладений у проект, цілком втрачається; 25 % ризикових фірм несуть збитки протягом тривалішого часу, ніж передбачалося; 30 % — дають невеликий прибуток; 30 % — протягом декількох років багаторазово перекривають прибутком усі вкладені кошти. [8]

Згідно з Програмою в Україні очікується створення одного венчурного фонду. Головним розпорядником бюджетних коштів є Держінформнауки, Мінекономрозвитку, Агенство держмайна, Мінфін, Міненерговугілля. Джерелом фінансування вказані "інші джерела".

Взагалі основною формою підтримки інноваційної діяльності залишається фінансування з бюджету. У той же час, значну роль у фінансуванні інновацій відіграють наукові та венчурні фонди, комітети з науки, національні академії.

І ще однією проблемою, яка тісно переплітається з ризиком венчурних фондів, це комерціалізація результатів інноваційної діяльності. Комерціалізація іншими словами — це залучення наукових результатів в господарський обіг. Поширенням ризиком в інноваційній діяльності є невдала економічна оцінка інноваційного продукту. Тобто продукт, по закінченню його проектування чи виробництва, стає беззмістовним для сучасного ринку. На нього не спостерігається очікуваного попиту. Держава повинна регулювати такі ситуації шляхом створення контрольних науково-дослідницьких установ певного типу, що раціонально виявляли би успішність того чи іншого продукту до стадії його розгорнутого фінансування.

Таким чином, на даний момент в Україні впроваджується інноваційна модель розвитку (2009 – 2013 рр.). Результати розвитку інноваційної інфраструктури в повному обсязі доцільно оцінити по закінченню терміну Програми, що уявляє собою тему для майбутнього дослідження й аналізу

Список літератури:

1. Постанова від 14 травня 2008 р. №477 . [Електронний ресурс]:
<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/447-2008-п/page2>
2. Закон України "Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків" від 16 липня 1999 р. [Електронний ресурс] : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/991-14>
3. http://archive.nbuvgov.ua/portal/natural/Popu/2011_2/7-11.pdf
4. http://archive.nbuvgov.ua/portal/natural/Popu/2011_2/7-7.pdf
5. http://archive.nbuvgov.ua/portal/natural/Popu/2011_2/7-5.pdf
6. http://archive.nbuvgov.ua/portal/natural/Popu/2011_1/7-4.pdf
7. http://archive.nbuvgov.ua/portal/natural/Popu/2012_1/297_299.pdf
8. http://archive.nbuvgov.ua/portal/natural/Popu/2010_1-2/7-3.pdf
9. http://archive.nbuvgov.ua/portal/natural/Popu/2010_1-2/7-2.pdf
10. <http://dknii.gov.ua/2010-09-09-12-22-00/2010-09-09-12-24-35/139-2010-10-07-08-58-30>